

SAVAŞÇI KÖYÜN SANATÇILARI

"Dilerim benim Safranbolu'ya bağlı Yörük köyüm de böyle sihirli bir değnekle adı tarihe geçecek bir köy haline dönüşür."

St. Paul de Vence, Fransa'nın güneyinde, Nice yakınlarında bir köy. Askeri mimarlarca, askeri amaçlarla kurulmuş. Çok savaşlara sahne olmuş. Ama bugün bir sanat köyü. Sunulan yemekler de sanat yapıtı görünümünde. Müzelerinde Miro'dan Braque'a yok yok...

Yves Montand'ın sık sık uğradığı köyde bir de Montand sergisi vardı. Fransa'nın güney sahillerinde yaptığımız yolculuğun üçüncü gününde, bizi ağırlayan dostlarımızın da önerileriyle güzel ve değişik bir bölge görmek için St. Paul de Vence'a gidiyoruz. Nice'e 30 km uzaklıkta bir tepe üstüne yerleşmiş, ortaçağdan kalmışlığı her halinden belli olan köy, uzaktan bile çok heybetli görünüyordu.

Yaşamının büyük bir kısmını Anadolu topraklarını arşınlayarak geçirmiş ve bu köye adını vermiş Aziz Paul acaba buralara hiç uğramış mı diye düşünmeden de edemiyoruz... Bir duvarında Fatih'in topraklarına ben-

Prof. Dr. Mehmet Ömür
ME&Dİ Kulak Burun Boğaz
Hastalıkları Merkezi • İstanbul
omurmehmetnew@gmail.com

zeyen bir top duran, gri taşlardan örülmüş devasa bir kapıdan köye giriyoruz. Arabayla girilmesi yasak olduğu için arabalarımızı parka bırakıp kısa bir yürüyüşten sonra köyün meydanına geliyoruz. 2 Temmuz-10 Ekim tarihleri arasında St. Paul Müzesi'nde Yves Montand ile ilgili bir sergi var. Yves Montand'ın bu köyde yazdığı şarkılar, üzerinde çalıştığı senaryolar, Simone Signoret ile yaptığı düğünün fotoğrafları ve kişisel eşyaları sergileniyor.

Bu köy, bu ünlü şarkıcı-aktörün sanki yaratıcılığını arttırıp beslemiş!!! Meydanın bir kenarı köyü çepeçevre saran surlardan oluşmuş. Ve bu surlardan birinin üzerine asılmış dev posterden Yves Montand bize bakıyor, sanki "Hoş geldiniz" der gibi... Ünlü aktör Yves Montand İtalya'da doğmuş, Marsilya'da büyümüş ama herkes onu St. Paullü olarak biliyor. Sanki köyün kurucusu o! Köyü çok sevdiği, eşi Simone Signoret ile buraya çok sık geldiği için köyün tanınmasına katkısı çok büyük olmuş. Meydanda tüm Fransız köy ve şehirlerinde karşılaştığımız görüntü bizi bekliyor; "Petanque" oyuncularları. Yani ellerindeki küçük yuvarlak demir topları işaretli bir taşla yaklaştırmaya çalışan insanlar. Bu oyun Fransa'nın özellikle de güney bölgesinin en popüler oyunu. Her ortamda kolayca oynanan bu oyuna daha çok erkekler ilgi gösteriyor. Ağız kenarlarında hani neredeyse dudaklarını yakacak kadar küçülmüş sigara izmaritleriyle o işaretli taşla nişan alıyorlar. Etrafta köpekler ve küçük çocuklar koşturuyor. Az

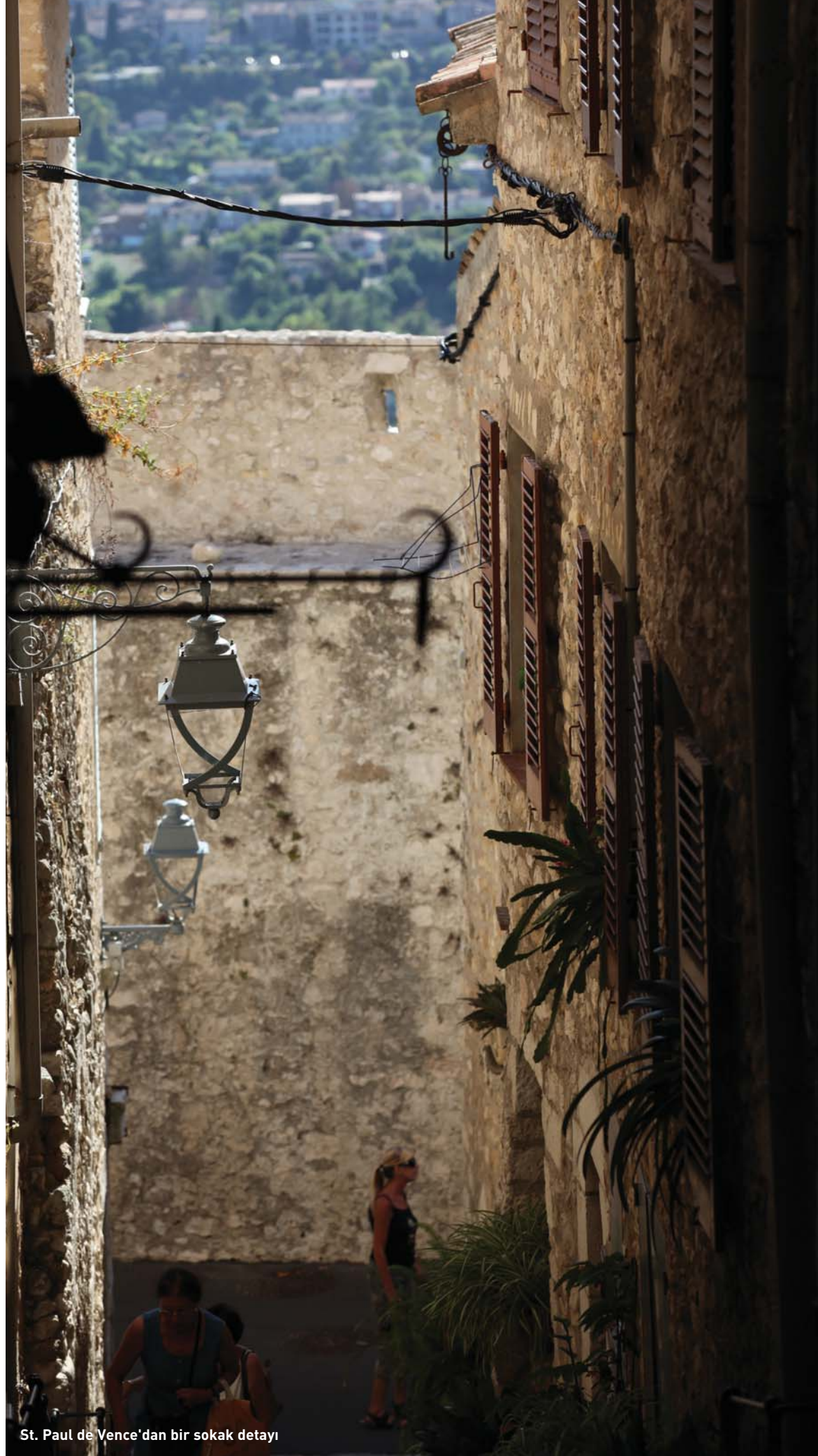

Yves Montand ve Simone Signoret

ileride "Vieux Four" yani "Eski Fırın" adlı çay salonuna serinlemek, bir şeyler içmek için yerleştiğimizde karşıımızdaki masada oturan sevimli yaşlı ihtiyardan, kapıdaki dökme topun hikâyesini dinliyoruz. Adı "Lacan Topu" imiş. Cerisola savaşında, Fransız birliklerince ele geçirilmiş. Savaşın 1544 yılında, İtalyan Guast Dükalığı ile yapıldığını ve zaferle sonuçlandığını büyük bir keyifle anlatıyor Mösyö Bartelier.

SAVAŞ KONULARI SİZDEN SORULUR

Türkiye'den geldiğimizi öğrenince savaş konularının asıl bizden dinlenmesi gerektiğini kibar bir ironiyle söylüyor. Kahvelerimizi bitirip çıktığımızda, sokağın sakinliği dikkatimizi çekiyor. Tüm sokak sanatçılar ve sanat eserleri satan dükkânlarla dolu. St. Paul de Vence, sanatçıları özellikle heykeltıraş ve ressamları kendine çeken bir köy. Buna bağlı olarak da bolca resim galerisi var. Bunlardan "L'Auberge de la Colombe d'Or" adlı olan, resim galerisinden çok bir müzeyi andırıyor. Aslında pansiyon-restoran olan bu güzel binanın bütün odalarında duvarlar Picasso, Matisse, Braque ve Utrillo gibi ünlü ressamların tabloları ile dolu. Yedikleri yemekleri, yaptıkları resimlerle ödemişler. Buradan çıkar çıkmaz ilginç bir müzeyle karşılaşıyoruz. Burada 200 yıl boyunca toplanmış müzik aletleri sergileniyor. Sokakların temizliği ve insanların kibarlığı karşısında etkilenmemek mümkün değil. "Yıllardan beri tanınmış sanatçıların uğrak yeri olduğundan mı acaba" diye aklımızdan geçiyor. Çünkü burada da sokağa çöp atanlara ve bağırarlara ceza kesilmesine rağmen çöpe veya taşkın bir davranışta bulunana rastlamak mümkün değil. Köyün beş asır gibi uzun bir süredir bu kadar iyi korunmasının bir nedeni de bu olsa gerek! Köyün her köşesinde hâlâ ortaçağ kokusu var sanki. Köyün 'büyük yol' denilen ana yolundan giderek, adını tarihi çeşmeden alan meydana ulaşıyoruz: 'Büyük çeşme meydanı' 1950'de yapılmış. Fransızların Provence diye adlandırdıkları bu sahil arkası kuşağındaki köy ve kasabalarda yaygın olarak görülen çeşmeler, şehrin sağlık ve estetiğe verdiği değer bir ölçüsü.

St. Paul de Vence'dan bir sokak detayı

Turistlerin bol bol fotoğraf çektikleri yere doğru ilerliyoruz. Çeşmenin bulunduğu küçük meydana bakan tarihi evlerden birini 14. yüzyıl mobilyaları ile döşeyip otantik bir eve dönüştürmüşler. İçini gezerken kendinizi d'Artagnan ve Üç Silahşör filmlerinin bir sahnesinde gibi hissediyorsunuz. Bu evden çıktığımızda karnımızın iyice acıktığını fark ediyoruz. Sonunda St. Paul'e kadar gelip de "L'Auberge de la Colombe d'Or" da yememenin bize ve köye haksızlık olduğuna karar vererek köye kişiliğini veren bir restorana geri dönüyoruz. Etraf turist dolu. Sıcak da insanın beynini sulandırmaya niyetli; gölge bir masa seçiyoruz. Garsonumuz sanki turist gezdiren bir tercüman-rehber becerisi ile yemekleri getirip götürürken hem bölge mutfağı ile hem de köyün tarihi ile ilgili bilgiler aktarıyor. Köy ilk olarak askeri amaçlarla yapılmış. Yüksekliği ve konumu nedeniyle doğal bir korunma sağladığından buraya yerleşmeyi düşünmüşler. Nice'in korunmasını da sağlayan St. Paul de Vence'ın surları askeri mimarlar tarafından yapılmış. Köy XVI. yüzyılda oldukça uzun süren Francois I-Charles V savaşlarını yaşamış. Ardından din savaşı, sonra Macar ordularının gelişi...

100 gün savaşları sırasında Mareşal Brune St. Paul de Vence'da karargâh kurmuş. 1800'lü yıllarla birlikte şehir askeri özelliğini kaybetmeye ve 'savaşma-sanat yap' özelliğini kazanmaya başlamış. Köy surlarının çok iyi yapılmış olması köyün bugüne kadar iyi korunmasının nedenlerinden diye anlatmaya devam ediyor garsonumuz Paul. Köyün adını aldığı azizle adaş olmasından gurur duyduğu kesin. Önümüzden, iştahla bitirdiğimiz yemeklerin tabaklarını toplayıp tatlıyı getirmeye giderken bize kaç tane tablo aldığımızı sormadan da edemiyor. Yediğimiz yemekler o kadar güzel ki, antrenden nerdeyse kahveye kadar yediklerimizin tümünün tariflerini istiyoruz. Önce bir ressamın elinden çıkmış güzel bir tabloya benzeyen karides çorbası içtik. Ardından kabak çiçeği içine yerleştirilmiş bir adet karides ve üç ince kabak dilimini ara sıcak olarak getirdiler. Ana yemeğe gelince... Yeşil ot, limonlu soğuk püre üzerine sıcak levrek tava geldi. Balığın üzerine koydukları küçük domates parçaları, balzamik sos ve Provence otları da eklenince o kadar güzel olmuştu ki!!! Peynir sepetinde 23 çeşit peynir vardı. Peynirseven bir kişinin iki üç öğününü şenlendirebilecek türden bir peynir ziyafeti... Ardından gelen yoğun meyve suyu kokteyli adına Coulis diyorlar içinde şeftali dondurması üzerine yerleştirilmiş frambuaz, dağ çileği ve cassis ile tatlı işi bitti sanıyorduk ki, şefin ikramı olan kahve ile yapılmış krem

Petanque oyuncular

karamel ve yanında, kabuğu soyulmuş domates içine doldurulmuş kuru meyve (incir, fıstık, vs) tatlısı geldi. Böylesine güzel bir atmosferde böyle güzel bir öğle yemeği insana siesta yapma arzusu veriyordu doğrusu, ama biz gezimize devam ettik. Miro'dan Braque'a... Maeght Vakfı, Paris'te tanınmış resim galerilerinden birinin sahibi tarafından çok küçük yaşta kaybettiği oğlunun anısına kurulmuş. 20. yüzyıl sanat müzesi olması amaçlanan vakfın temel amacı müzede sanat eserleri sergilemekten çok, günümüz sanatının anlaşılmasını ve sevilmesini sağlamak. Vakıf binası sadece müzeden oluşmuyor, bir kompleks halindeki kuruluşta kütüphane, sanat kitapları satış reyonu, projeksiyon odaları, lojmanlar, sanat atölyeleri var. Sanatçılar buralarda kalıp heykel ve resim çalışabiliyorlar.

SANATIN BESİ YERİ

Doğayı bozmamaya büyük özen gösterilmiş. Beş usta sanatçıya ağırlık verilmiş: Miro, Chagall, Kandinsky, Giacometti, Braque. Miro'nun heykellerle süslediği bahçenin havuzunu ve küçük şapelin vitraylarını Braque yapmış. Bahçenin bir kısmı Giacometti'nin eserlerine ayrılmış. Müzenin çok zengin resim, heykel, seramik, desen ve grafik koleksiyonu var. Burada Chagall, Ubac, Bonnard, Adami, Bury, Garache, Kelly, Lam, Matta, Steinberg, Bazaine gibi çağdaş sanatçıların eserlerini görmek müm-

kün. Bu sanatçıların hemen hepsi St. Paul'e gelmiş, yaşamış, üretmiş ve gitmişler. Sanatçılar halen geliyor ve gelecek. Bu sanatçı çekimi nereden kaynaklanıyor diye sorduğumuzda temelinde Paul Roux isimli bir köylünün yattığını anlıyoruz. Paul Roux burada doğmuş ve küçük bir kafe işletmeye başlamış. Sanatı sevdiği için sanatçılarla iyi ilişkiler kurmaya özen gösterir ve onları kollarmış. Hatta maddi durumu iyi olmayanlara yardım olsun diye eserlerini satın alır, masraflarını resim, heykel gibi sanat eserleri ile ödemelerine izin verirmiş. Sanki peri masalı gibi görünen bu hikâye gerçek. Paul Roux "L'auberge de la Colombe d'Or"un kurucusu.

Burada büyük sanatçıların eserlerini de gözünüzün iliştiği her yerde izleyebildiğiniz bu küçük restoran-pansiyonda kimler kalmamış ki; Jacques Prevert şiirlerini burada yazmış. Dünyanın tüm ünlü kişileri buraya uğramadan edememişler. İşte birkaç ünlü isim: Maria Callas, Romy Schneider, Alain Delon, Jean-Paul Belmondo, Jean Birkin, Lino Ventura, Sophia Loren, Elizabeth Taylor ve daha niceleri. İşte savaşçı köyün, sanatçı köye dönüşünün hikâyesi. Ben de bir dilekle yazıma son vermek istiyorum.

Dilerim benim Safranbolu'ya bağlı Yörük köyüm de böyle sibirli bir değnekle adı tarihe geçecek bir köy haline dönüşür.